

HADİS-İ ERBAİN

SADREDDİN-İ KONEVİ (K.S.)

ABDULKADİR AKÇİÇEK

*“Bu eser HADİS-İ ERBAİN’dir. KIRK HADİS’tir.
Hepsinden nübüvvet kokusu gelir. MUSTAFA buğusu tüter.”*

SADREDDİN-İ KONEVİ

*Dış âlemden çok manaya hitab eden TASAVVUFÎ Hadis-i Şerifleri açıklayan
Sadrettin-i Konevi (k.s.) hazretlerinden ve eseri tercüme ederek bu alanda hizmet eden
Merhum Abdülkadir Akçiçek beyden ALLAH razı olsun. Onlara, bu sahada hizmet
edenlere, okurlarımıza ve okurlarımızdan ahrete intikal edenlere indinden rahmet eylesin.
El Fatıha.*

Naşir
Remzi GÖKNAR

TASAVVUF

MUHTEREM KARDEŞLERİM,

Yeni eserimi takdim ederken, sizler için faydalı eserlerime bir yenisini eklemiş oluyorum.

Esasen, neşrine karar verip çıkardığım bütün eserlerim için, bunun dışında bir şey düşünmem.

Özellikle, maddenin kabardığı, mananın sönük görüldüğü bu asırda, eserlerimin tümüne, manevî bir havanın hâkim olduğu görülür. Ki bu durum, sizlere faydalı olmaktadır.

Ben, bu yolu seçtim. Diğerlerini yapanlar çok. Bu sahada çalışan ise... az..

Zararı yok, kıymet ve bereket azdadır. Siz okuyucularım ve ben, bu azlardan olalım.. Onların yolunu seçelim. Ama şükrederek..

Zira, şükürümüz olmazsa... Azlığımızın da değeri olmaz.

Yüce ALLAH:

— «ŞÜKREDEN KULLARIM AZDIR.»

Buyururken, azların değerini bize anlatıyor. Şükür yolunu tutanları da, zımnen övüyor.

Burada ashabın ileri gelenlerinden İbni Abbas'ın;

— Allah'ım beni de o azlardan eyle..

Şeklinde yaptığı duayı anlatırsam, bu yolun üstünlüğünü, öz olarak belirtmiş bulurum.

ALLAH ondan razı olsun.

Kanaatımca şükür, bir devam meselesidir. Bilhassa, başlanan işlere devam.. Ama, hayırlı işlere... İsterse az olsun, Resulullah S.A. V. Efendimiz:

Amellerin hayırlısı, azı; fakat devamlı yapılanıdır..» Buyuruyor. Belki de:

Bu şekilde ki bir ibadet, hangisi olabilir.. ??? Diye düşünecek ve sormak istiyebilirsiniz...

Hemen arz edeyim: ALLAH zikridir!.. Her hal ü kârda «O»nu unutmamaktır. «O»nu anmaktır. Ama, her işte... Gelirken... Giderken... Okurken... Yazarken.. Ölçerken... Biçerken... Yani, HER AN!..

Bu görünürde, az bir ibadettir...

O kadar ki... Yapılışı sezilmeyecek kadar...

Ne var ki, «O»nun EKBER'iyetini tarif imkânsızdır!.

Sonra...

Unutmayınız ki!.. TASAVVUF'un hakikî manasına, ancak bu ZİKİR'le eritir.

İşte..

Bu ve diğer eserlerim, sizlere ZİKİR ve TASAVVUF'un yolunda, en büyük yardımcıdır.

Özellikle TASAVVUF halini bulmak için.

1961 yılında idi. Ankara da RAHMET YAYINLARI Külliyyatını neşre başlamıştım.

Âdetim üzere, Hacı Bayram Velî Hazretlerini ziyaretten dönerken, dünyadan çok,

Âhîret havasının estiği, diriden çok, ölü sesleri duyulduğu o semtteki eskimez kitapları satanlara uğradım.

Bir kaçını gezdikten sonra, İlahiyat Kitabevi'ne girdim. O zaman sahipleri başkaydı, şimdi değişmiş. Orada ki kitapları karıştırırken, bu eser gözüme ilişti. Bu bir tesadüf değil, tavafuktu.

Küçük ebatta bir eserdî. Üzerinde ise şöyle yazıyor du:

- Şeyh SADREDDİN-İ KUNEVÎ Hazretlerinin TASAVVUFÎ manada güzel bir derlemesi, KIRK HADİS ŞERHİ.

Hicrî, 1323. Milâdî 1905. yılda Mısır'da basıldığı yazılıydı.

Bilhassa TASAVVUF üzerine işleniş, ilk nazarda, dikkatimi çekti. Hemen hediyesini takdîm edip aldım.

Bu eser, bir ummandı. ama KUNEVÎ Hazretleri gayet mutavazi bir şekilde şöyle anlatıyor:

— « Bu eser; HADİS-İ ERBAİN'dir. - KIRK HADİS'tir. - Hepsinden, nübüvvet kokusu gelir, MUSTAFA buğusu tüter.. Bu Hadis-i Şerifler benim virdimdi.

Hepsini bir araya getirdim, şerh ettim. Ama bu şerhim, sofiyye meşrebi üzerine oldu. Yani, TASAVVUF..

Başarı dileğimi, yüce ALLAH'a arz ederim. »

İşte bu eserin neşrini o gün programıma aldım. Ne var ki, ondan önce, neşretmem gereken birkaç eser vardı. Onların en büyüğü, TABAKAT'ÜL KÜBRA adlı eserdî. ALLAH'a hamd olsun, bugün onun tercümesini de tamamlamış bulunuyorum.

Şimdi sıra bu eserde. Zira, yazarı hayran olduğum zatlar arasındadır.

KUNEVÎ Hazretleri büyük bir zattır. İlim adamlarının bu bapta fikirleri tamamen müsbettir. KUNEVÎ Hazretlerinin hayatını yazan ulema pek çoktur. Ama, biz buraya onlardan pek azını alacağız. Haliyle, başta İmam-ı Şa'ianî Hazretlerinin yazdıklarını anlatacağız.

İmam-ı Şa'ianî Hazretleri TABAKAT'ÜL - KÜBRA adlı eserinde şöyle anlatır:

— «KUNEVÎ Hz. Muhiddin-i Arabî Hazretlerinin mürididir. - Hatta Oğulluğu - Fatihâ tefsiri var. Hem de büyük... müceiled.. Daha başka eserleri de var.

Altmış küsur yıl yaşadı. 672. Hicrî, Milâdî 1273. yılda, Konya'da vefat etti.

Bir vasiyeti vardı: Vefatından sonra, cenazesi Şam'a taşınınsın ve MUHİDDİN-İ ARABÎ Hazretlerinin yanına defnedilsin diye..

Bu hususta bir birlik temin edilemedi.

Bu zat da, halkın dilinden kurtulmadı. Aleyhine tertibler oldu...

Taa... Ölünceye kadar. ALLAH ondan razı olsun.»

KUNEVÎ Hazretlerinin doğum ve ölüm tarihleri biraz ihtilâflıdır. Biz sağlam bir kaynak olarak, Şa'ranî Hazretlerinin yazdıklarını yukarıya aldık.

Ayrıca, ihtilâfları bir yana atarak, tercümesini yaptığımız bu esere eklenen hal tercümesini de, buraya almak niyetindeyiz.

— «SADREDDİN-İ KUNEVÎ Hazretlerinin hal tercümesi.»

Cümlesi ile başlayan bu yazı, şöyle devam etmektedir:

— «Künyesi, Eb'ül- Maalî olup, adı: Muhammed b. İshak'tır.

Halen, Osmanlı devleti idaresine bağılı bulunan, Konya'da dünyaya geldi. Sene: Hicri, 600, Milâdî, 1203. yıldır.

Çocuk yaşta iken, babası vefat etti.

Muhiddin b. Arabi, Şam'dan Konya'ya geldiği zaman: KUNEVÎ Hazretlerinin anası ile evlendi. Böylece Muhiddin b. Arabi, bu zatın manevi pederi oldu.

Böylece: Muhiddin b. Arabi Hazretlerinin kefaletinde büyüdü, gelişti.

Öyle ki: Zahirî ilimlerde, üstün bir sima oldu. Batınî ilimlerde ise... kademi ve kıdemî yükseldi. Ünü, şanı yayıldı.

Asrının bir tanesi oldu.

Birçok fazilet timsali zatlar, bunun elinden yetişti.

Bir rivayete göre:

- Meviâna Celâleddin-i Rumî, bu zattan himmet ve tarikat alanlardandır.

Şunlar eserleridir: Nüsus, Hükûk, Nefahat-ı İlâhiye, Mefatih'ül- Gayb, Tefsir'ül- Fatiha ve bu Hadis-i Şeriflerin şerhi, Yani: Bu eser.

Hicrî 671. Milâdî 1272. yılda vefat etti.

ALLAH ondan razı olsun.

Yukarıda da işaret edildiği gibi, bu eser, dış âlemden çok, manaya hitab eden Hadis-i Şerifler üzerinde yapılan bir çalışmadır. Tamamen TASAVVUF havası hâkimdir.

Zira, KUNEVÎ Hazretleri bu esere, tamamen sünihat-ı kalbiyesini nakşetmiştir. Gönlüne doğan ilâhî ilhamları işlemiştir.

İşbu halin adı: TASAVVUF'tur.

TASAVVUF, kudsî bir tabirdir. Bazı şeyler olduğu gibi, TASAVVUF tabiri de, zamanımızda, yalnız anlaşılmakta ve üzerinde yersiz, hatta, yakışsız yorumlar yapılmaktadır.

Öyle ki: Bu paye, hiç ilgisi olmayanlara, hatta muarızlarına dahi yakıştırılmaya çalışmaktadır.

Bunun için misal çoktur. Ama, isim vermeye ve belli bir misal göstermeye mezun değilim.

Ancak benim burada ki vazifem, büyüklerin dili ile, TASAVVUF manası üzerinde durmaktır., anlatmaktır...

Burada, TASA VVUF üzerine, kendi fikrimden çok özünü bu yola veren zatların fikrini alacağım., anlatacağım.

Önce sizlere:

- «Ekmel, asrının eşsiz siması, zamanının bir tanesi, Seyyid Şerif Ali b. Muhammed Cürcanî.»

Künyesi ile tanıtılan zatın, TARİFAT adlı eserinde ki TASAVVUF terimi üzerine yaptığı şahsî tarifi ile, doğruluğuna inandığı zatlardan derlediği tarifleri dinleyelim:

Şöyle anlatıyor:

- «TASAVVUF, ciddî bir yoldur. Hem de, tamamen, onda, ciddi olmayan bir şey yoktur.»

Bundan sonra, muhtelif zatların TASAVVUF üzerinde ki fikirlerini anlatmaya geçiyor:

- «Söylenenlere göre, TASAVVUF, ayrı ayrı aşağıda ki manaları ihtiva etmektedir:

TASAVVUF: Halk namına ne varsa... kalbi, onların havasına uymaktan almaktır.

Tabiat icabı, beliren huylardan ayrılmaktır.

Maddiyata karşı, kalben, sessiz ve isteksiz durmak, beşerî sıfatlardan arınmaktır.

Nefsanî davalardan kaçmaktır.

Ruhanî vasıfları alanların derecesini bulmaktır.

Hakikate dair ilimlerle ilgilenmektir.

Ebedî âleme, ne kadar uygun ise... onu kullanmaktır.

Bütün ümmete nasihattir, öğüttür.

Hakikat üzerine, Allah-ü Taâlâ ile yapılan ahde vefadır.

tabi olmaktır.

TASAVVUF: Şahsi arzuları terk etmektir.

TASAVVUF: Bütün gayreti sarf ederek, mabudla ünsi-yeti bulmaktır.

TASAVVUF: Alıp verdiğin her nefese, dikkat ederek, onları yerinde harcamaktır.

TASAVVUF: Yersiz itirazlardan kaçınmaktır.

TASAVVUF: Allah ile olan muameleyi, safaya erdirmektir. Bu işin, aslı ise, kalbi, dünya derdinden almaktır. TASAVVUF: Emrin ve nehyin ifasında sabırdır.

TASAVVUF: Şerefli hizmet, zorlamayı bırakmak, dalma, işin güzel tarafını almaktır.

TASAVVUF: Daima hakikatleri almak, incelikler üzerine kelâm etmek, halkın elindekine göz dikmemektir.»

Burada, Ebu Hasan-ı Şazîf Hazretlerin de, TASAVVUF ve TASA VVUF ehli üzerine serd ettiği bir iki cümlesini almamız yerinde olur sanırım.

Şöyle anlatıyor:

- «TASAVVUF O dur ki, Nefis, ibadet ve taat üzere terbiye edile. Bilhassa, ibadet ahkâmının icrasında o, bir yana atıla... Hatta lafı dahi edilmeye...»

Devam ediyor:

- «TASAVVUF ehline gelince onlar; varlığını hava boşluğunda bilirler... Yani, Mevcut değil... Ama, YOK da değil... Bilirler ki: ALLAH katında, kendileri için olan bilgi yeterli dir... Ötesi boştur.»

Değerine binaen, Mevlâna Hadimi Hazretlerinin de, TASA VVUF üzerine serd ettiği fikrini aşıya alıyorum, şöyle anlatıyor:

-«TASAVVUF: Öyle bir ilimdir ki, batıl onun ne ardından gidebilir, ne de önüne geçebilir. Onun ne önünde bir eğrilik vardır, ne de ardında.

Bütün âürnlerin ilmi, hakimlerin hikmeti bir araya gelse, onun kuruluşunda ki bir şeyi değiştirmek dileseler... sırlarından birini bozmak isteseler... ondan hayırlısını yerine koymayı arzu etseler... gerçek şu ki: Bu arzu ve isteklerine yol bulamazlar.

Çünkü o; Nübüvvet kandilinden alınmış bir nurdur. Nübüvvetin ötesinde ise... Bizim için faydalı bir ışık alınacak yer yoktur.»

Daha sonra, TASAVVUF'un şüphe izlerinden tamamen beri olduğunu anlatmak için şöyle diyor:

- «BU TASAVVUF'un ilk şartı:

a) Kalbi, ALLAH'ın zatından başka herşeyden temizlemektir.

b) Bunun için anahtar ise, yine kalbi, ALLAH'ın Fikrinde istiğrak haline vardır.

c) Sonu ise... Fenafillahtır.

Evet., şanı anlatıldığı gibi olan bir TASAVVUF yolunda, nasıl şüphe izi aranır.»

Buraya yazdıklarım, TASA VVUF üzerine yazılan yazıların ve yapılan tariflerin ancak binde biri olabilir. Belki de, olamaz. Daha nice zatların, nice güzel fikirleri var ki ben ki ben onları buraya alamadım. Onları, bu kısa önsözümde, sığdırmak benim için imkânsızdır.

Amma ne kadar yazarsam yazayım, anlatılanların tafsilinden başka bir şey yapmış da olamam.

Hemen bütün büyükler, aynı şeyi söyler, aynı manayı yazarlar. Ama, haliyle her gülün kokusu ayrıdır. Bu arada, aslı önemli olan, yazılanlar az da olsa... iyi anlayıp gereği ile amel etmektir. Aksi halde ne söylenirse söylensin, faydasızdır.

Zira, asıl mühimi, anlatılan yollardan girip, ZİKİR TADI ile, BİR'liğe ermektir. VAHDETİ bulmaktır.

İşbu mana, NİYAZİ-İ MISRÎ Hazretlerinin şu iki satırlık beytiyle çok güzel ifadesini bulur:

Alan lezzeti birlikten, halâs olur ikilikten.. Niyazi kanda baksa, hemen ol didar olur peyda. Bunun dışında ne söylenebilir..???

İşte ben de sözümü burada tamamlarken, daha ötelere aşmanız için sizi eserle başbaşa bırakıyorum.

ALLAH yardımcınız olsun. AMİN

Abdulkadir AKÇİÇEK

29 Ramazan 1389

10 Aralık 1969

BOSTANCI/İSTANBUL

ÖNSÖZ

ALLAH'a hamd olsun...

Ki..o, zatı ile zatında ve zatı için esma ve sıfat tecellileriyle tecelli eder...

Ve o, sıfatının çokluğu ile, zatı birliğinde zahir olur.

Sonra o, nimetlerinin ve iyiliklerinin zuhur yerlerinde isim ve sıfatlarının gömleklerine bürünür de görünür.

Yine o, öyle bir zattır ki, kendi kendini gizlemiştir...

Ve... saklamıştır...

Nerede...?

Derseniz, deriz ki,

- Gayb hali tekliğinde... Hem de şanına yakışan bir gizlilikle...

Delilini istersiniz, işte onun kavli:

— «Ben gizli bir hazine idim. Bilinmemi istedim.. Halkı bilinmem için yarattım...»

En kâmil, en tam bir mazhar olana Allah-ü Taâlâ'dan salât...

Ki o, en faziletli ve bu fazileti umuma şamil bir tecelligâhtır..

Ve o, en güzel duyan olup, keza mana kokusunu da en çok alandır..

Madde ve mana arasında, tam nailiyete eren, o olmuştur.. Madde ve mana suretine yine haiz olan odur... Nusha-i kubra ile, nusha-i suğra'yı cami bir zAttır... Yani: Dünya ile ukbayı temsil eden zat..

O'nun ism-i şerifi MUHAMMED'di... İşte, ALLAH-Ü TEÂLA'dan salât-ü selâm dileğimiz bu zatadır...

Bütün âline...

Pek keremli ve şerefli ashabına da olsun...

Şimdi kısaca derim ki:

— Bu eser: HADİS-İ ERBAİN'dir..

KIRK HADİS'tir...

Hepsinden nübüvvet buğusu tüter...

Bu Hadis-i Şerifler benim virdimdi...

Hepsini topladım, şerh ettim...

Ama bu şerhim, sofiye meşrebi üzerine oldu..

Yani: TASAVVUF..

Başarı dileğimi, yüce ALLAH'a arz ederim.

SADREDDİN-İ KONEVİ K.S

HADIS-I ERBAİN

Birinci

Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz şöyle buyurdu:

— «Merhametli olanlar., bunlara, Rahman olan ALLAH merhamet eyler..
Yerde olanlara merhamet ediniz ki, göktekiler de size merhamet edeler...»

Manası ve tasavvufi yönden tefsiri:

— Ey cüz'î ruh... Sır ve ruhanî kuvvetler...

Keder şüphesinden yana temiz olan. Rahmanî damga taşıyan rahmet feyzini saçınız..

Kimi bilir misiniz? Kendinize.. Beşeriyet vasfınızın arzına.. Yani: Bu tabîî varlığınızın toprağına..

...Ve onları çağırınız, şer'î hükümlerin esasına uymaya... Onlara muvafakata...

Tabîî sıfat taşıyan resmiyetler de, manen muhalif davranmaya...

Bu işe böyle devam ediniz... Ta ki, feyyaz olan küllî ve ilâhî ruhumuz: Sema mertebesinden yükseklik getire... rıfatvere...

Bu işe böyle devam ediniz... Ta ki, feyyaz olan kullî ve ilâhî ruhunuz; sema mertebesinden yükseklik getire.. RIFAT vere..

- Neyle bunları yapar...? Derseniz:

- Rabbanî varidat şimşeklerinin eseri ile... Rahmanî tecellilere ait nurların doğmaları ile...

Deriz:

Bunlar, yaptıklarınazı birer mükâfattır...

Yani: Amellerinize.. Ama yararlı amellerinize..

Nasıl ki, HakTaâlâ: Vehhab ismi hürmetine manalar feyzini ve rahmanî hikmetlerini önce ruha verdi...

Ruh da sırra... Sır da kalbe... Kalb de nefse... Nefis de diğer duygulara... Onlar da cisme...

Netice: Her kim, şefkat ve merhamet vasıflarına bürünür-se... Yüce Rabbin, rahmetini kazanmış sayılır.

Yavaş yavaş ondan gelen rahmet nesimi önce ruhunu sarar.. Sonra derece derece bütün dış yapısını kaplar..

Ama dış temiz olunca... Ama şer'î hükümler onda eksiksiz tatbik edilince..

Aksi halde, gelmiş olsa dahi kaçır gider...

İkinci Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz şöyle buyurdu:

— «Allah-ü Teâlâ Hazretleri her yüz yılın başında bu dini ikame edecek birini bass eder...»

Bu Hadis-i Şerifte, üç mühim mana vardır:

- Kutbiyet.,
- Müceddid makamı..
- ALLAH, ism-i celâli..

İşbu üç mananın tefsirini aşağıda ki cümleler içinde bulacaksınız.

Önce **Kunevî** Hazretlerinin ifade ettiği manayı dile getirelim..

Şöyle anlatıyor:

- Burada mana odur ki: Kutup kutbiyet makamında tahakkuk edip oturabilmesi için önce bir evvelki kutup ile arasında yüz senenin geçmesi lâzım..

Ta ki, ilâhî isimlerin küllisi onda tam tecelli edilebilsin...

Ki o isimlerin hemen hepsi, Hadis-i Şerifin metninde geçen ALLAH lafze-i Celâlinin tesiri altındadır..

Burada Kutbun meydana getirilmesine:

- «**Baas**»

Deniyor ki., bu da ancak ALLAH tarafından yapılır. Yani: Yalnız bu yüce ismin tecellisi sonunda olur..

Diğer isimler, bunun tevabiidir.. Kaldı ki:

- «**ALLAH baas eder...**» (22/7)

Mealine aldığımız âyette de, baas işini bizzat Allah-ü Taâlâ yapmaktadır...

Çünkü: ALLAH lafza-i celâli, bütün isimleri camidir... Dikkat buyurulursa:

- Rahman baas eder...

Denmiyor.. Çünkü Rahman da, ALLAH ismi celâlinin şu-mulüindedir..

Anla!.. Bu bapta hidayet eden, ALLAH'tır..

Netice: Her yüz sene başında bir müceddid gelir. Esasta değil, teferruatta önemsiz değil, önemli değişiklikler yapar... Asrın icabına göre bazı ahkâm çıkarır. Muannidlere cevap verir. Açıklanması, kendi zamanına kalan bazı meseleleri açıklar.

Misâl: İmam-ı RübbanîgibL

Bu vazifeyi yapan; aynı zamanda bir Kutup'tur..

Bu yazımıza son verirken; **Seyyid Şerif Cürcanî** Hazretlerinin kutbu tarifine de kısaca bir göz atalım...

Diyor ki:

- **Kutb'a Gavs de denir.. Çünkü o, hacet sahiplerine aynı zamanda bir**

ilticagâhdır.

Bu öyle bir kimsedir ki: Bulunduğu zaman da, Allah-ü Taâlâ'nın nazargâhidir...

Ve..

Allah-ü Taâlâ zatından ona en büyük manâ tıslımmı ihsan buyurmuştur.

İşbu manayı iyi anlamak için, kendimizi ruhî bir safiyete devretmemiz gerekir..

Cenab-ı Hak feyzimizi artırsın... AMİN.

Üçüncü

Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz şöyle buyurdu:

- «Salacağınız bir ip, mutlaka sizi ALLAH'a ulaştırır...»

Bu Hadis-i Şerife verilecek mana biraz uzun olacak... Şöyle ki:

— Şehadet mertebesine geçen insanlık nurunun eli ile, mâkul nazarî olan fikrî kuvvetinizin ipini saldıığınız zaman, mutlaka taayyünat arzının isbatında, ALLAH'a ulaşır..

Ve..

«Onun mutlak şuhudunun ipi ile karışan ve «Onun boyası ile boyanan bu ipin ilgisi Cüz'î olan süfliyat taayyünatı zımındadır.

Yani: Ulaşıp tutunacağı makam orasıdır.. Buna bir misâl vermek gerekirse...

Efkâr kuşlarını müşahede vasfına bürünmüş olarak ulvî ve nuranî âlemlerin evcine uçurduğumuz zaman elbette: Mutlak Hakkı müşahede edersiniz... Ama orada ve açıktan..

Sonra...

Bundan şu hakikati idrâk edersiniz ki: Yani keşif ve müşahede nuru ile. Bütün bu ulvî süflî mertebeleri, ancak aklî itibarlara göredir.. Bir de vehmî nisbetlere.

Çünkü, varlığın tümü o atayyün halinde olan mutlak vü-cuddur..

İşbu taayyün hali ise iki şekilde olur:

a) Ulvî ve nuranî..

b) Süflî ve zulmanî..

Düşün: «Ondan gayrı TEK varlık yoktur...

Abadandan öte bir karye yoktur.

Dördüncü

Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz şöyle buyurdu:

-«Her kim ALLAH için olursa.. ALLAH onun için olur..»

Hadis-i Şerifin metin tercümesi, yukarıda ki msâiden ibarettir.. Yani: Zahirî açıdan...

Bunun manevî bir tercümesi vardır ki, onu hulâsa olarak aşağıya alacağız..

Şöyle ki:

Bir kul, benliğinden fena bulur; anını zamanını bir yana atarsa... Varlığı, mevhum nefsine izafe etmekten geçerse.. Hak Taâlâ ona; kayıtsız şartsız tecelli eder.

Bir başka mana daha:

Her kim, fiiller, sıfat ve zat yönüyle fenafillah mertebesine ererse... Onun mazharında, İsm-i Azam zuhur eder.. Zat, sıfat ve esma efa! olarak.

Bu manada bir şiir:

***Fenaya er, sonra fena bul, sonra fena bul,
Bekaye er, sonra beka bul, sonra beka bul..***

Hulâsa:

Fena hali mertebelerinin her biri beka makamına varmayı gerektirir.

Bir şiir daha:

***Fenadan da fena bul, arzun beka ise eğer,
Böylece, bu önemsiz şey, beka bulurmuş meğer..***

Beşinci Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz şöyle buyurdu:

«Yüceliğine yüce, mübarekliğine mübarek ALLAH, dünya semasına nüzul tecellisi eyler ve buyurur:

Yok mu tevbe eden..? Ki, onun tevbesini kabul edeyim..

Hani duacı..? Ki, onun duasına icabet edeyim..

Bağış talebinde bulunan yok mu..? Ki, onu da bağışlayayım..»

Hadis-i Şerifin Tercümesi, kısaca yukarıda arz edildiği gibidir. Ama, onun bir manası var ki, hiç de buna benzemez, iç açan., gönül ferahlatan... göz aydınlatan..

Aşağıda ki cümlelerde, o manayı bulacaksınız..

Bilmelisin...

Yüce ALLAH'ın nüzülü, bir başkadır.. Ki onun adına:

- Ruhanî.. Nuranî... Manevî...

Denir.. Sonra..

İşbu nüzul tecellisi: Özellikle isimlerin hükümlerini, izlerini yer ve sema boşluğu alanında zuhurlarını göstermekten ibarettir.

Keza: Cümle vadileri, alabildiğine önden sona böylece doldurmaktır.

Unutulmamalı ki:

Bütün bu zuhurlar, yani sema boşluğunda rneydanagelen zuhurlar... Ama ne olursa olsun..

İster hakikat, hakikat babından tümünden olsun..

İsterse, bunlar: Gizli, saklı yaratılış yönü ile incelikleri ve remizleri taşınsın:
Hemen hepsi, lafızlarla ve harflerle tahakkuk edip bir gerçek olduğunu gösterir...
Bütün bu olanlar, ehadiyeti makamından çoşarak gelir. Öyie bir gizli gecede ki ona:

— **«Ben gizî bir hazine idim..»**

Mealine gelen, Kudsî Hadisi ile işaret edilir... Evet...

Yüce ALLAH daima tecellisini ve zuhurunu meydana getirir.. Ama, vahidiyeti makamında... Ve.. Öyle bir âlemde ki ona:

- **«Bilinmemi istedim... Halkı o sebeple yarattım..»** Kudsî Hadisi ile işaret edilmektedir...

Biz, başta anlatılan ve mevzuumuz olan Hadis-i Şerife tekrar dönelim...

Özellikle, Allah-ü Taâlâ'nın o kelâmı buyurma şekli üzerinde duracak, ondaki daha başka manaları da anlatacağız..

Şüphesiz, Allah-ü Taâlâ'nın kelâmı, bir beşer kelimasına benzemez..

-O halde nasıl...?

Diye soracaksınız..

İşbu sorunuzun cevabını, aşağıda bulacaksınız..

Şöyle ki:

Allah-ü Taâlâ, ezeli ve ebedî bir kelâmla konuşmaktadır.. Amma, şekilsiz..

Harfin ve sesin verdiği şekilden yana münezzeh.. Ne bir semt var, ne de bir zarf..

Şimdi, yukarıda ki cümleleri biraz şerh edelim.. Yani: Mevzumuz olan Hadis-i Şerifi..
Allah-ü Taâlâ:

- **«Yok mu tevbe eden?..»**

Buyurdu.. Bundan anlatılmak istenen mana şudur:

Nefis makamında iken... ve onun sıfatlarını takınmış iken., tabiatının gereği olan aykırılıkları bırakıp şer'î uyarılığa dönen yok mu?.. Evet!.. Böyle biri yok mu ki:

«Tevbesini kabul edeyim..»

Bu cümledeyse.. şu mana anlatılır:

- Evet... hani o kimse ki; nefsinin tabîi aykırılıklarını bırakıp şer'î uyarılığa döner..

..Ve onun böyle yapmasının bir sonucu olarak ben de, ilâhî isimlerin nurları tecellisi yolu ile, ona döneyim.. Lahutî sıfatlarla onayöneleyim...

Şimdi, ikinci cümleye geçiyoruz..

Burada, Allah-ü Taâlâ, şöyle buyurdu:

- **«Hani duacı?..»**

Bunda aranacak mana şudur:

- Nerede o talip..? Amma, rahmet feyzime hak kazanan talip., bir de şefkat fazlıma hak kazanan..

Amma, bu talep ve hak kazanmak: Kalb ve onun sıfatları makamında olacak..

Evet., hani böyle bir talip ve böyle bir duacı..?

- «Ki, onun duasına icabet edeyim..»

Bunda anlatılması arzu edilen mana da şudur:

- İsimlere has tecelli aydınlığı ile, onu aydınlatayım.. Sıfat inişlerimin şimşekleri ile

ona görleyelim..

Ve., onun sonradan olma ve yaratılma sıfatlarını ifna edeyim..

İşbu sıfatlar, Hakka has hakikî sıfatların beka yüzüne arız olmuşlardır...

Şimdi de, üçüncü cümlenin açıklamasına geçelim: Allah-ü Taâlâ, şöyle buyuruyor:

- «Bağış talebinde bulunan yok mu?..»

Bunun manası, şöyle anlatılabilir:

- Bilhassa, ruh ve sır makamında., örtülmeyi ve kapanmayı, gizlenip saklanmayı isteyen yok mu..?

Evet... böyle bir talebi olan yok mu ki; kibriya örtümlerini örteyim.. Azamet izarımıyla onu saklayayım..

Evet., bütün bunları, zatî isimlerimden gelen tecellilerle yapayım..

Böylece onu: izafet yolu ile gelen zamandan ve izafet yolu ile kendisinde bulunan benlikten kurtarayım..

Bütün bunlardan sonradır ki o: Hakikî varlığımdan bir varlık âleminde tahakkuk eder..

Yine bundan sonradır ki o: Örtülmüş olur..

Yani: Benimle.. İsimlerimle.. Sıfatlarımla.. Fiillerimle..

Özellikle taayyün içliğinden ve onun üzerine geçen, takyid kaftanından..

Anlatılan örtünme hallerinin yerleri ve belli makamları vardır..

Meselâ:

- Fiillerimle..

Denirken, bu durum, nefis makamı ile sıfatlarında olmaktadır..

- İsimlerimle..

Denirken de., kalb ve sıfatlarında olacak setir işine işaret edilir..

-Benimle..

Denirken ise..şüphesiz zata geçilir.. Bunun kapadığı yerler ise., sır ve ondan hâsıl olan esrardır..

Şimdi, işin sonuna geliyoruz..

Bütün bu işlerden sonra, olacakları, ondan duymaya çalışacağız.

Yüce ALLAH, bize şu manayı anlatmak istiyor:

- .. Ve sen, baki kalırsın... Ama, sensiz olarak.. Ve., sen, ben olursun.

Sonra... ben, sen olurum... Sen dahi bensin.. Hâsılı: Her şey onda ve o olur...

Yukarıdan beri anlatılan manâların tümüne şu Âyet-i Kerime ile işaret edildi:

- **«Gerçekten ben, çok çok bağışlayanım.. Amma tevbe edeni., iman edip yarar iş yapanı..»** (20/82)

İşbu manalardan Allah-ü Taâlâ'ya kavuşmayı anla...

... Ve bereket bul...

Altıncı Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz şöyle buyurdu:

- «O mü'min ki: İnsanlar arasına girer, ve onların eziyetlerine sabreder, bu, o müminden hayırlıdır ki: İnsanlar arasına giremez ve eziyetlerine sabredemez..»

Bu Hadis-i Şerifte, özel olarak İnsan-ı Kâmil'e işaret edilir. Hulâsa, bu Hadis-i Şerifte, belirtilen mana şudur:

- Tam ve kâmil insanın, manaya talib olan Müslümanlar arasına girmesi, yalnız kalıp onlara karışmamasından hayırlıdır.,

Halk arasına karışmamak, daha ziyade, meczub vasfını taşıyan saliklere has bir haldir..

Ama, bu meczub salik de, kendisinden hiç birşey hâsıl olmayan salikten hayırlıdır.. Keza kendisinde, hiçbir zuhurat olmayan meczubdan fazilet itibarı ile daha değerlidir..

Yedinci Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz şöyle buyurdu:

- «Şayet Hakkı tam manası ile bilseydiniz: Su üzerinde yürürdünüz, dağlar sizinle kayardı...»

Özellikle bu Hadis-i Şerifte, fena bulma haline işaret edilmektedir..

Kısaca, anlatılmak istenen mana şudur:

- Eğer Hakk'ın varlığında, fani olup onunla beka bulsaydınız, elbette, herşeye karşı bir tasarruf sahibi olurduz..

Özellikle icad ve yok etme babında... Amma her iki ülkede: Afakta ve Enfüste.. Yani: Hem batınî âlemde, hem de zahirî âlemde..

Sekizinci Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz şöyle buyurdu:

- «Hemen herkes, dünyadan susuz olarak çıkar.. Ancak:

- Rahman Rahim ALLAH adı ile ...

Diyenler hariç...»

Burada, yüce Hakk'ın ilâhî ismi ile kaim olmaya işaret edilmektedir.

Böyle bir hale eren; sonunda, Hakk'ın bir halifesi olmuş olur.
Hem de, bütün sıfatlardı.. Hatta, halikiyet, razikiyet ve ka-diriyet sıfatlarında da..
Şimdi, bu Hadis-i Şerifin biraz şerhini yapalım... Ve., burada, bize anlatılmak istenen mana üzerine biraz söz edelim..
Şöyle ki: Her noksan olan, kemal derecesine yönelmek zorundadır..
Ta ki: Onu bile..
Şayet onu bilmiyorsa., hakikî kemali bulamaz..
Ama, hem celâl tarafında ki sıfatları ile., hem de, cemal tarafında ki sıfatları ile..

Dokuzuncu Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Allah-ü Taâlâ'dana hikâye yolu ile şöyle anlatıyor:

— **«Eğer Âdemoğlunun, iki dere dolusu altını olsa; üçüncüsünü arzular... AdemoğEunun boşluğunu, ancak toprak doldurur..»**

Manasından da anlaşıldığı gibi, bu Kudsî bir Hadis-i Şeriftir..
Bu Hadis-i Şerifin şerhini yapmak istediğimiz zaman şöyle anlatabiliriz:
- Bir kalb için iki vadi olsa...işbu iki vadiy, ruhun ve nefsin vadileridir..
... Ve bunlar, ledünnî ilimlerin altını ile dolsa.. mutlaka, üçüncü bir vadinin de dolmasını ister..
Çünkü, onun istidadı vardır... Özellikle ilâhî feyzi kabul etme babında..
Bir de.. Evet bir de; Feyiz veren zatta hakikati bulması babında..
Bir de.. Evet bir de: Verilen feyizle hakikata kavuşmak üzerine..
Burada, bilhassa, Âdemoğlunun gözünü doyuran şeyin, toprak olarak anlatılmasından murad: Zül haline varan bir fena halini bulmaktır..
Özellikle burada: Fani bir varlığın izzet burcundan zillet en-ginene düşmesine işaret vardır..
Buraya kadar anlatılan manaları, şu Âyet-i Kerime'nin özlü manasına bağlamak icab eder:
«Mirası, helâl haram demeyip alabildiğinize yersiniz.. Malı da, pek çok seversiniz...» (89/19-20)

Onuncu Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz şöyle buyurdu:

— **«Allah-ü Taâlâ, bir kulu severse., onu çeşitli denemelere tabi tutar.
Yani: İptiâyaya uğratır..**

**Kul, o iptilâlara sabrettiği takdirde, ona üstünlük vererek sever..
Şayet şükür yoluna girerse., bu sefer onu, zatına seçer..»**

Bu Hadis-i Şerifle anlatılması istenen mana şudur:

-Allah-ü Taâlâ, bir kulu severse., onu fena hali denemelerine sokar..

Bundan sonra, fenadan da, fena haline geçirir..

Daha sonra, Fena halini de kaldırır; beka makamına vardırır..

İşbu manaya şu Âyet-i Kerime ile işaret edilmektedir:

«Allah-ü Taâlâ, müminlerin mallarını ve canlarını satın aldı.. Ki onlara: Cennet vardır..» (9/111)

Onbirinci Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz şöyle buyurdu:

— Şu hacmi, iki KULLE'yi (*) aşınca, artık pislik taşımaz..»

Bu Hadis-i Şerife şöyle bir mana verebiliriz:

- Bir irfan sahibi, zata has olan şehadet makamına yerleşirse... gerek esma, gerekse, sıfatların müşahedesi, ona perde olamaz...

Ol sebepten ki: Allah-ü Taâlâ, bu manayı bize şöyle anlatır:

«Onlar kötülüğü iyilikle savarlar...» (13/22) Yani: Yapılan iyilikle, kir darlığını defederler... En iyi bilen ve en iyi hükmü veren Allah-ü Taâlâ'dır..

(*) KULLE: Burada büyük küp manasıdır.. Ki iki yüz elli ritil su alır... Her ritil ise, yüz otuz dirhemdir...

Onikinci Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz şöyle buyurdu:

- «Allah-ü Taâlâ, Adem'i kendi sureti üzerine yarattı...»

Bu Hadis-i Şerife verilecek mana şudur:

- Allah-ü Taâlâ, Âdem'i; yani: İnsan çeşidi suretini, zatına bir ayna kıldı... Sıfatlarına da mazhar... Fiillerine de tecelligâh...

Ta ki: Onda zuhura gele...

Bütün bu manalara, tüm olarak şu Âyet-i Kerime işaret eder:

«Vaktaki, Rabbin Meleklerle:

- Ben, yeryüzünde bir halife yaratacağım... Dedi..» (2/31)

Azim olan ALLAH daima doğruyu anlatır... söyler..

Onüçüncü Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Rabbından naklen şöyle anlatıyor:

- «İhlâs sırrımdan bir sırdı...

Onu: Kullarımdan sevdiğimin kalbine bir vedia olarak bıraktım»

Görüldüğü gibi; bu kudsî bir Hadis-i Şeriftir. Buna şu şekilde bir mana vermek mümkündür:

- İhlâs varlık sırrımdan bir sırdır...

Amma, bu taayyünatla kapalı olan varlığımın sırrından...

Sevdiğimin kalbinde onunla tecelli ederim...

Ve onu: Varlığımla fani kılarım...

O kadar ki: Benden başkası onu bilemez; onun haline muttali olamaz...

Hatta bunu kendisi de bilemez...

Yani: İhlâs sahibi... Çünkü o, ihlâsla o kadar ileri gitmiştir ki: itilâsını da unutmuştur...

Hatta, kendisi ile ihlâsa geçilen şeye nisbet edilen ihlâstan yana da fena halini bulmuştur...

Ve o: Mutlak Hakkın müşahedesine, o kadar geçmiştir ki; vahdetten de, kesretten de olmuştur...

Çook çok ötelere varmıştır...

En iyi bilen Allah-ü Taâlâ'dır...

Ondördüncü Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Rabbından naklen şöyle anlatıyor:

- «Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

- O kimse ki:

a) Kazama rıza göstermez..

b) Belâma sabretmez...

c) Nimetlerime de, şükretmez..

Artık varsın; benden başka bir Rabb arasın...»

Görüldüğü gibi, bu da kudsî bir Hadis-i Şeriftir...

Bunun manasını anlatmaya şu yoldan girebiliriz:

- Mutlak rübubiyetim; nimetlerin ve belâların bir arada bulunmasını icab ettirir...

Ta ki: Zıd isimleri ve birbirine benzeyen sıfatların rağmına: Zatım tam kemali ile zuhura gelsin...

Durum böyle olunca: Her kim bu zıdlara razı olursa... zatıma nail olur, ben de onun Rabbi olurum...

...Ve her kim ki: Onlara razı olmaz; ben, onun Rabbi değilim...

Sebebine gelince: O, bir vasfa bağlı kalmaktadır; diğerini de atmaktadır... Bir hükme tabi olmakta; diğerini de kabul etmemektedir...

Halbuki ben: Bütün vasfları camii bulunmaktayım... Bütün incelikleri ile, cümle hükümleri müştemil bulunmaktayım...

Çünkü, zatım, bütün açık hakikatleri ihata etmektedir... Hatta, çeşitli yaratılışları da...

İşbu manayı, şu Âyet-i Kerime gayet açık bir şekilde anlatır:

«EVVEL O dur, ÂHİR O dur, Zahir O dur... Bâtin O dur..»

(57/3)

Yüce Allah'ın kelâmı, daima sadakat damgasını taşır..

Onbeşinci Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Allah-üTaâlâ'dan naklen şöyle anlatıyor:

- «Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

- Ey Âdemoğlu, hasta oldum; ziyaretime gelmedin... Âdemoğlu sordu:

— Ya Rabbi, sen âlemlerin Rabbisin... Seni nasıl ziyaret edeyim?..

Allah-ü Taâlâ buyurdu:

— Bilmiyor musun? falan kulum hasta oldu... Amma, sen onu ziyaret etmedin...

Eğer onu ziyaret etseydin; beni yanında bulacaktın...

Allah-ü Taâlâ devamla buyurdu:

— Ey Âdemoğlu, senden yemekle doyurulmamı istedim, ama sen beni doyurmadın...

Âdemoğlu sordu:

— Ya Rabbi, seni nasıl yemekle doyurayım?.. Çünkü sen âlemlerin Rabbisin...

Allah-ü Taâlâ anlattı:

— Falan kulum, senden su istedi; vermedin... Ona su verseydin, beni yanında bulacaktın... bunu anlayamadın mı..?»

Görüldüğü gibi, bu da Kudsî bir Hadis-i Şeriftir... Mana kapısını, şu şekilde, aralayabiliriz...

— «Ey Âdemoğlu..»

Şeklinde yapılan hitap ruhadır... Bu ruh ise... kalbdır. Bilhassa nefsanî perde ile perdelenen kalb...

İşbu kalbe, şöyle hitab edilmektedir:

— Ben, belli bir zuhur yerine tecelli ettim... Zuhura geldim orada...

Yine belli bir taayyünde de aynı şekilde tecelli ettim; zuhur eyledim...

Fakat, bu has zuhurla perdelendim; gizlendim...

Özellikle mutlak hakikatimi müşahade edilmeden yana sakladım.. Belli bir şekle girmekten ve bir kayda sığmaktan yana kendimi kapadım...

Bütün bu işler, bu belli taayyünün özünde oldu...

Gel gör ki sen; Bu taayyünü, bilmedin ki o: Mutlak hakikatimin aynıdır.

Burada:

— «**Ya Rabbi, sen âlemlerin Rabbısın. Seni nasıl ziyaret edeyim?..**»

Cümlesi, bir başka mana taşır; onu da burada anlatmak icab eder...

Şu demektir:

— Belli bir surette seni nasıl müşahede edebilirim..? Bil hassa, keyfiyeti ve şekli olan bir şeyde...

Halbuki sen, bu gözle görülen âlemlerin suretine inhisar etmekten ve belli bir şekil almaktan yana münezzehsin...

— «**Bilmiyor musun..?**»

Kelimeleri ile başlayan cümleye verilecek mana ise... şu şekilde olur:

Sen, şöyle bir marifete sahip olmadın mı ki: Mutlak varlığım, her taayyünde, yani göze gelen her belli şeyde vardır...

Sonra., taayyün halini, her mutlak olan mana taşır...

Halbuki sen, anlatıldığı gibi, kendinde bir irfana sahip olmadın...

Sonra, bilmedin ki: O hasta kulun hakikati, hakikatimin aynıdır...

Zira, onda zahir olan benim...

İşbu zuhurun belli bir mana şekli şöyle olabilir: ismin, isim verilene nisbeti gibi...

Ki bu: O hasta kulun hakikatıma nisbeti babında bir misaldir...benzetmedir...

Kaldı ki: İsim müsammaya göre ayrı değil; aynıdır... Yukarıda ki açıklama nazara alınarak:

— «Bilmiyor musun?..»

Şeklinde gelen cümlelerin devamı olan:

— «**Eğer onu ziyaret etseydin, beni yanında bulacaktın...**»

Cümlesine de, bir başka mana vermek icab eder... Şöyle ki:

—Durum yukarıda anlatıldığı gibi olunca, anlayamadın ki: Mutlak varlığım, onun izafî varlığında, seyrini tamamlamaktadır... Onu zuhura getirmektedir...

Yukarıda anlatılan manaların tümüne, şu Âyet-i Kerime işaret etmektedir:

— «**Onlar ki kâfirdirler. Amelleri, çöllerde görülen ve susuz tarafından, su sanılan seraba benzer...**» (24/39)

Mevzuumuz olan Hadis-i Şerifin, hepsini burada açıklayamadık..,

Amma, kendisi ile bir kıyas yapılacak kadarını açıkladık... Kaldı ki: Bir kıyas usûlü de vardır... Kalanı da buna göre var kıyas eyle...

Onaltıncı

Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Rabbından naklen şöyle anlatıyor:

- «İsmi aziz ve celil olan yüce Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

- **Kulum bana kavuşmayı severse... ben de ona kavuşmayı severim...**

Ama...

Bana kavuşmayı sevmeyince; ben de ona kavuşmayı sevmem...»

Anlaşıldığı üzere, bu da Kudsî bir Hadis-i Şeriftir..

Şimdi, manasına geçelim:

Bilesin ki: Yolculuk iki şekilde olmaktadır:

a) Bu büyük âlemde ki yolculuk...

b) Enfüsî olan küçük âlemde ki yolculuk...

Bu büyük âlemde yapılacak yolculuk için, binek hayvanına, ya da başka bir vasıtaya ihtiyaç vardır...

Keza, enfüsî olan küçük âlemde de binek hayvanına, ya da diğer vasıtaya ihtiyaç vardır...

Ne var ki: Bu küçük âlemdeki vasıta, ancak zatî mahabetten değil... Yalnız zata mahabbet...

İşbu manaya;

— **«Kulum severse...»**

Cümlesi işaret etmektedir... Yani:

— Kul, bana kavuşmayı, hakikî müşahedemi severse...

Demektir...

İşbu durum, yani: Hakikî müşahedem, onun izafî ve mecazî varlığından sıyrılmasına bağlıdır,..

Bundan sonradır ki: Mahabbet bürakına biner...Şevk kamçısını alır... Aşk vadisine geçer...

Böylece, nice sırlar mesafeyi kat eder...

...Ve parlak bir menzile varır... Ki bu fena varlığın erimesidir... bitmesidir...

İşte,, o kul, bu hali bulduktan sonradır ki, Allah-ü Taâlâ onunla karşılaşmayı sever...

Zatî, hakikî mevcudiyeti ile ona tecelli eder...

Ki bu tecellî: Fena haline geçtikten sonra, onun beka makamını bulmasıdır...

İşbu makam,onun fena haline geçmesine bir mükâfat olarak yapılır...

Hadisi Şerifin, anlatılan kısmın zıddı olan ikinci kısmına gelince... onu da, şu şekilde anlatmak mümkündür:

— Kul, hayvanî arzularına dalıp helake gitmesi sebebi ile, bana kavuşmayı istemezse... ben de ona kavuşmayı istemem...

Yani: Tecelli etmemekle... Bilhassa, zatî bir tecelli etmemekle...

Böylece o: Tabî olan şehvet deryasına batar gider... Hay-vaniyet unsuru vadisinde helak olur...

Bu kudsî Hadis için, bir başka açıdan şöyle bir şerh yapmak icab eder...

Şu mana anlatılmak istenmektedir:

- Kâmil ve kullukta tahakkuk eden bir kul, zatımın, sıfatımın ve fiillerimin müşahedesini isterse... sıfatımın fenası zımında, zatımı müşahede ile onu severim... Zatımın sıfatımın ve fiillerimin bekası ile de onu severim...

Şayet o istemezse... ben de istemem...

Ama, bu istememek tard ve yukarıda anlatılan mananın aksi olarak tecelli eder...

Sonucu, bir iki cümle ile bağlayalım: Şöyle ki:

- Şayet bir kul, özünde hayır bulursa... Allah'a hamd etsin...

Şayet şer bulduysa... o zaman da, yalnız nefsini ayıplasin...

Sebebine gelince: Bütün bu haller, Allah-ü Taâlâ'nın o kulunu sevmesi, ya da sevmemesi babında birer delildir... İşaretti... alâmettir...

En iyi bilen, en iyi hükmü veren ALLAH'tır...

Onyedinci Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Rabbından naklen şöyle anlatıyor:

- «Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

- **Ben, uğrumda, kalbleri kırık olanların yanındayım.»**

Görüldüğü gibi, bu da bir kudsî Hadis-i Şeriftir... Manasına gelince, şöyle almak icab eder:

— Bizzat ben, esma ve sıfatla, zatından, sıfatından ve efalinden geçip fena haline yıkılıp gelene tecelli edenim...

Böylece, onun beka makamında tahakkuk edebilmesi için bir gözetici müşahid olurum...

Bir bakıma onun kefilisi olurum.. Çünkü o, fena haline geçmiştir... Fena haline geçen ise., her şeyi bir yana atar., dağınık olur; toparlanamaz...

Baka makamına çıkamaz; fena denizinde boğulur... Orada helak olur. O kadar ki, istidadının zafiyeti icabı, sahile de dönemez... Meczublara sınıfına girer... Bir türlü beka makamına çıkamaz...

Şimdi:

— «**Uğrumda**»

Kelimesini biraz açalım... Ki bu:

— Bende beka bulmak... Manasına alınmalıdır...

Sebebine gelince... bizzat fena aranan bir şey değildir... Esasen, matlub olan beka makamıdır...

Ne var ki: Bunda tahakkuk olamaz... O olmadan imkânsızdır...

Bir irfan sahibi, bu manaya, şu şiiri ile işaret eder:

Bir köşe vuslat köşesi olamaz heyhat,

Sadık dahi olsun... ki, sende varsa hayat.

Onsekizinci Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Allah-üTaâlâ'dan naklen şöyle anlatıyor:

- «Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

- Kıyamet günü ben, şu üç zümrenin hasmıyım:

a) Bir kimse ki: Kendisine ihsan ettim, ama o zulmetti...

b) Bir kimse ki: Bir hürü sattı, parasını da yedi..

c) Bir kimse ki: İşçi tuttu. Ondan istifade etti. Amma ücretini ödemedi..»

Bu da, kudsî bir Hadis-i Şeriftir...

Manasını, aşağıda ki şekilde anlatabiliriz... Şöyle buyurmaktadır:

— «**Bir kimse ki; kendisine ihsan ettim ama o zulmetti...**»

Bu cümlelerin mana derinliğinde, şu cümleler saklıdır:

— Ben ona varlık verdim... Ta ki: Varlığımın mazharı, yani: Zuhur yeri ola...

Fakat o: Benim belli sebep için verdiğim varlığı, kendisine mal etti... İddiası bu yolda oldu... Tıpkı, Firavun'un:

«**Ben sizin yüce Rabbinizim...**» (79/24)

Dediği gibi...

Şimdi, b) bendine gelelim:

— «**Bir kimse ki: Hürü sattı; parasını da yedi..**»

Bu da şu manadır:

— Bir kimse vardır... Kalb nurunu nefsin zulmetinden kurtardı.. Çeşitli taatle meşgul oldu... Yüce makamlara çıktı... ve üstün mertebelere erdi.

Sonra, gerisin geri döndü... Şöyle ki:

Kalbin nurundan çıktı... Nefsin karanlık yuvasını geçti... onun yoluna girdi...

İşbu mana, şu Âyet-i Kerime ile anlatılır:

«**Onlar ki, kâfir oldular; dostları putlardır... Onları nurdan zulmete geçirir... Bunlar, Cehennem ehlidir. Orada sonuna kadar kalacaklardır...**» (2/288)

Anlatılan halin sonundadır ki o: Amellerine aldandı... Şehvet âfetlerinin iptilâsını uğradı...

Mal ve şöhret sıkıntısına çarpıldı...

İşbu hal üzerinedir ki: Nefsin hür başı, hürlüğünü yitirir; boynuna yersiz istekler zinciri geçer... bağlanır...

İşte... bundan sonradır ki: Nefsin hürriyetini, görsünler ve işitsinler pahasına satmış olur...

Bu, kudsî bir mana taşıyan Hadis-i Şerifin bir başka yönden şerhini yapmak gerekecek...

Âdeta, Allah-ü Taâlâ, şöyle buyuruyor:

- Bir kimse ki: Mutlak varlığı müşahede etmeden, varlıkta bir yer iddiasında bulunur,..

Nefis de, görsünler işitsinler dileği ve isteği ile kabarr...

Zühre karşı bir arzu duyarak, vera' haline sahip olarak ta-attan da, yine nefsin yersiz istekleri için bir yardım payı çıkarırsa... Ve nefse, ancak hak ettiği kadarını vermezse...

Evet, böyle olan bir kimsenin; her şeyin ayrıldığı, ceza günü geldiği vakit, ben onun hasmı olurum...

En iyi bilen Allah-ü Taâlâ'dır...

Ondokuzuncu Hadis-i Şerif

RESULULLAH S.A. Efendimiz, Allah-u Taala'dan naklen şöyle anlatıyor:

-«Allah-u Taâlâ şöyle buyurdu:

- Herkim benim velî kuluma düşman olursa... Bana, harb açmış olur...»

Bilesin ki: İlâhî isimlerden her birinin karşılık benzerleri vardır...

Mesela: Rahim, Kahhar ve Latif isimleri gibi...

İsimlerin durumu böyle olduğu gibi, o isimlere mazhar olanların durumu da budur...

Mesela: Evliya ile, onların zıdları olan adalar... düşmanlar...

Velîler: Cemâl, Latif, Lütuf ve sağlık yemin isimlerinin mazharlarıdır...

Düşmanlar ise... Celâl, Kahir ve sol - şimal-, isimlerinin mazharlarıdır...

Ayrıca: Her iki kelime arasında da, zıdlık ve düşmanlık vardır...

Şimdi:

— **«Bana, harb açmış olur..»**

Cümlesi üzerinde duralım... Bu, su demektir:

— O, nefsin bana karşı kaldırdı...

Halbuki o, batıldır; ben ise.. Hak...

Şüphesiz Hak, batıldan daha güçlüdür...

Bu yolda delil olan manalar anlatır ki: Cemâl tecellisi, daima Celâle galib gelir...

Şimdi, bir başka açıdan bu Hadis-i Şerifin şerhini yapalım...

Burada, Allah-ü Taâlâ'nın şöyle buyurduğunu anlatabiliriz:

— Her kim benim velî kuluma düşmanlık ederse... bana Celâl tecellisi yolu ile karşı durmuş olur...

Bana gelince: Ona hem Celâl, hem de Cemal tecellisi ile karşı çıkarım.

... Ve bilindiği gibi, bu şekilde ki bir tecelli onu ezer... İşbu mana, şu kudsî Hadis'ten de anlaşılır:

— **«Rahmetim gazabımı geçti...»**

Kaldı ki bu mana, şu Âyet-i Kerimenin özüne de, uygundur!.

«Onlardan intikam aldık... Denizde boğduk... Çünkü: Onlar, âyetlerimizi yalan saydılar...» (7/136)

Burada, âyetlerden murad: Allah'ın velî kullarıdır...

Yirminci Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Allah-ü Taâlâ'dan naklen şöyle anlatıyor:

- «Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

- **Ben, kulumun zannına göreyim... O halde, benim için hayır zannıda bulunsun...**

... **Ve ben beni andığı zaman, kulumun yanındayım...**»

Bu da Kudsî bir Hadis-i Şeriftir...

Bilesin ki: Yüce Hakkın herşeyde bir zuhuru vardır...

Bu, has bir zuhurdur ki: O zuhura mahal olan şeyin istidadına göre şekil alır...

Şundan ki: Tecelli, kendisinde tecelli vaki olanın durumuna göre olmaktadır...

Zuhur da aynı şekilde; Hakkın mazharlarından bir mazhardır...

... Ve tecelli, mazharın durumuna göre olmaktadır...

Durum böyle olunca, kendisinde bir şey zuhura gelecek olan, korkulu bir kimse ise... onda meydana gelecek şey de korku suretinde gelir...

Şayet kendisinde bir şey zuhura gelecek olan, ümitli bir kimse ise... onda mahabbet zuhur eder...

Hâsıl-ı kelâm: Yukarıda anlatılana kıyas yapılarak: Aşklı ise... aşk zuhura gelir...

İşbu anlatılan mana, Cüneyd-i Bağdadî hazretlerinin şu cümlesinde saklıdır:

— **Suyun rengi, kabının rengidir...**

Yukarı da anlatılan cümlelerden de anlaşılacağı üzere: O, her bilginin aynıdır.. Her sanılanın aynıdır... Her anlaşılanın aynıdır...

Hatta: Her ilmin, her zannın, her fehmin aynıdır...

Ve o: Ancak, itikad edenin, itikadına göre zuhur eder...

Her şey, onun tecelli suretleridir...

Zahuratının çeşitleridir... Zâtının tecelgâhidir... Esmasının ve sıfatının aynalarıdır...

Ve o: Her itikad sahibinin ve itikad edilen şeyin de aynıdır...

Evet... buraya kadar anlatılanlar:

— **«Ben, kulumun zannına göreyim... o halde, benim için hayır zannında bulunsun...»**

Cümlesinin bir açıklaması idi... Diğer kısmın açıklamasını aşağıda bulacaksınız...

— **«Ve ben, beni andığı zaman, kulumun yanındayım.»**

Buyuruldu... Bunun manası, şu şekilde açıklanabilir:

— Ben, kulumla, beni zikri şekli ile olurum...

Şayet o: Celâl isimleri yönünden zikrini yaparsa., ona Celâl isimleri yolu ile tecelli ederim...

Şayet o: Cemâl isimleri yolundan zikrini yaparsa... ona, Cemâl isimleri yolundan tecelli ederim...

Bu Hadis-i Şerife, bir şerh daha yapmak icab edecek...

Bu manaya göre şöyle buyrulur:

— Ben, tayin edilen her şeyde belli bir varlığım...

Fark ve kesret şehadetgâhmda, beni müşahede eden, zancıları kemale erdiririm...

Sonra... benimle oluşu yönünden onunla olurum...

İşbu mana, şu Âyet-i Kerimenin derin manasında saklıdır:

«**Şöyle: Herkes, kabiliyetine göre amel eder...**» (17/84)

Burada bir tenbih vardır... Bilhassa Tevhîd üzerine..

Şöyle ki:

Tevhid üç derecede anlatılır..

Şöyle ki:

a) Delille Allah'ın birliğine ait hüküm..

b) İlmi yoldan Allah'ın birliğini bilmek..

c) İrfan sahibinin kalbinde, ilâhî rüyetin galib gelmesi... Öyle ki: Artık, onda başkasını görececek hal kalmaz...

Burada ki tenbihlerden:

Birincisi, her iman sahibi içindir...

İkincisi, âlimlerin tevhîdidir...

Üçüncüsü, irfan sahiplerinin tevhididir.

Yirmibirinci Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Rabbından rivayet ederek şöyle anlatıyor:

- «Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

- **Tam ihlâsla, Allah'tan başka ilâh yoktur; şehadetini yapanlar olmasaydı: Cehennemi, dünya ehline musallat ederdim...**

Eğer bana ibadet edenler olmasaydı: Bana asi gelenlere, bir anlık dahi mühlet vermezdim..»

Bilesin ki: Her kâmil kişinin şehadeti, ya da her kâmil kişinin ibadeti, umumî bir manada kaim olur...

Yani: Tek tek herkese şamil olur... Zira, her şeyde vücud birdir...

Böyle bir Vahdaniyet şehadeti ise... tard ve uzaklık ateşinin dünya ehline gelmesini önler...

Sebebine gelince: Vehdaniyet şehadetinin nuru, bütün bu görünenlerde bulunan mutlak varlıkta geçerlidir...

... Ve bütün taayyünatın onda nasibi vardır...

Yeni: Bu mukayyed şehadetin nurundan... Buradaki, mu-kayed şehadet, mukayyed olarak taayyün eden varlıkla ilgilidir...

İşte., her kâmil zatın ibadetini, yukarıda anlatılan mana çeşidinden görmek gerekir...

İşbu manaya, işaret olarak, **Resulüllah S.A. Efendimiz** şöyle buyurdu:

— «Yeryüzünde:

— ALLAH ALLAH....

Diyen baki kaldıkça, kıyamet kopmaz...»

İşbu Hadis-Şerif'te, kutba ve mutlak varlığı bilen Gavs'e işaret edilmektedir...

Zira, her taayyün halini alan varlıkta taayyün eden odur...

Sonra... her şehadete, şehadet eden yine odur... Her ibadette, ibadet eden yine odur...

Şimdi, bu Hadis-i Şerifin esas manası üzerinde duralım... Âdeta, Allah-ü Taâlâ şöyle buyurmaktadır:

— Mutlak varlıkla tahakkuk eden insan-ı kâmil olmasaydı...

Ki bu insan-ı kâmil, yeryüzünde Allah'ın birhalifesidir... Cem ve icmal yönünden hakikî şehadettir...

Evet... bu insan-ı kâmil olmasaydı; dünya ehline tecelli ederdim...

Burada, dünya ehline murad, emmare nefis ile, hilekâr hevadır...

Bir de, kandırıcı, beşerî ve tabiî kuvvetlere işaret edilmektedir...

İşbu tecelli ise, kahır ve gazap cehennemi suretinde olabilir...

Böylece onları, tamamen öldürürdüm; yok ederdim...

Yukarıda anlatıldığı gibi: Bilhassa, tefrik ve tafsil yönünden hakikî kulluğu bilen insan-ı kâmil olmasaydı, nefis ve heva yönünden bana asi geleni bırakmazdım...

Yukarı da anlatıldığı gibi: Bilhassa, tefrik ve tafsil yönünden hakikî kulluğu bilen insan-ı kâmil olmasaydı, nefis ve heva yönünden bana asi geleni bırakmazdım...

Yukarıda anlatılan manalara şu Âyet-i Kerimeler de ayrıca işaret etmektedir:

- «İnsanları, birbiri ile, Allah'ın defî olmasaydı; yeryüzü fesad olurdu...» (2/251)

- «Sonra, eğer Allah, insanları, yaptıkları hatalara göre, hesaba çekecek olsaydı; yeryüzünde, hiçbir canlı varlık kalmazdı...» (35/45)

Yirmiikinci

Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Rabbından rivayet ederek şöyle anlatıyor:

- «Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

- **Ey ademoğlu, seni kendim için yarattım... Eşyayı da senin için yarattım...**

O halde kendim için yarattığımı, senin için yarattığının ayarına düşürme..»

Görüldüğü gibi, bu Hadis-i Şerif de kudsîdir... Burada âdeta, şöyle buyurulmaktadır:

— Sen, bütün isim ve sıfatları, ahkâm ve asarı şumulüne alan, küllî hakikatimin bir mazharısın...

Baştan sona, bu âlem ise... senin varlığın ayrıntılarıdır... Ve hakikatına ait olan hakikatların mazharlarıdır...

Bu büyük âlemler senin misalin, ruha nisbetle ceset gibidir...

Sen ruhsun; bu âlem de cesedindir... bedenindir... Bu âlemden gaye sensin... bir de

toplayıcı hakikatin... Cesedden maksad ise... tedbir sahibi ruhtur...

Durum böyle olunca: Ruhun nurlarını...kendi beşerî varlığın perdeleri ile örtme...

Şu da bir gerçektir ki: Her zuhur yerinde ki tecelli, ilâhi nurun tecelli sergisinden aldığı nasib kadardır...

Bu bir birlik, vahdet tecellisidir ki: Ruhun ve sırrın mazharında olur...

İşbu ruhu, kalb olarak ele almalıyız... ve onu, tecelli kabulünde daha kemalli görmeliyiz...

Yani: Cisme ve bedene olan tecelliden...

Çünkü bunların şümulünde zulmet de vardır...

Yirmiüçüncü Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Allah-ü Taâlâ'dan naklen şöyle anlatıyor:

- «Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

- Bir kimse, beni kendi kendine anarsa... ben de onu zatımda anarım...

Yine bir kimse, beni bir cemaat içinde anarsa... ben de onu, o cemaatten hayırlı bir cemaat içinde anarım...»

Bu da, kudsî bir Hadis-i Şeriftir...

Bir manaya göre, burada şu Âyet-i Kerime'ye işaret edilmektedir;

«Her insanın takdir olunan amelini boynuna astık...» (17/13)

Bu Hadis-i Şerifin manası üzerinde biraz duralım...

Âdeta, şöyle buyurmaktadır:

— «Bir kimse, beni kendi kendine anarsa...»

Yani: Vahdet cihetinden girip, bilhassa, zatta, sıfatta ve fiillerde fena halini bulur ve zikrini yaparsa., ben dahi onu: Mutlak bir vahdet içinde, zikrederim...

Amma:

— «Bir kimse, beni bir cemaat içinde zikrederse...»

Yani: Kesret ve tefrika cihetine giderek...

Yani: Zahirî ve batnî kuvvetlerle... zikrimi yaparsa...

Ben de onu, isimlerinin çoğunluğu ile anarım...

Kaldı ki: Onun beni zikri, benim onu zikretmem sayılır...

İşbu mana: Hakikî vahdet yönünden gelir...

Yirmidördüncü Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Allah-ü Taâlâ'dan naklen şöyle anlatıyor:

- «Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

- Ey Âdemoğlu, senin için yaptığım taksime razı olursan, kalbini ve bedenini rahata kavuştururum... Sevimli bir kul olaraktan kısmetin sana gelir...

Şayet senin için yaptığım taksime razı olmazsan, Dünyayı sana musallat ederim...

Ve sen, bir vahşet içinde, yabanda tepinir durursun...

Sonra, izzetimve celâlim hakkı için, o dünyalıktan, ancak kısmet ettiğime nail olursun... sen dahi bir kötü kul olaraktan...»

Anlaşıldığı gibi, bu da kudsî bir Hadis-i Şeriftir... Özünde, şu Âyet-i Kerimenin manasına işaret vardır:

— «Allah onlardan razı olmuştur; onlarda Allah'tan...» (5/119)

Şimdi, bu Hadis-i Şerife verilecek mana üzerinde duralım...

Anlatılmak istenen mana, özet olarak şudur:

— Âdemoğlu, ezellerin ilk deminde, onun zatî ve fikrî haline ve istidadına uyan bir şekilde verdiğime razı olsaydı... kendisine nasib olmayanı aramak zahmetinden onu alırdım...

Çünkü, tecelli; tecelli sahibine ait takdirle olur... bunun dışına çıkılamaz., artma veya eksilme olamaz..

Bu durumda o: Kader sırrını müşahede ve mütalaa eden bir kuldur...

Yirmibeşinci Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Allah-ü Taâlâ'dan naklen şöyle anlatıyor:

- «Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

- Ben, gizli bir hazine idim; bilinmemi istedim...

Halkı yarattım; nimetlerimi onlara sevdim..

Böylece, beni bildiler...»

Bu Hadis-i Şerif de, Kudsîdir... Burada belirtilen istek, zatî bir istektir...

İşbu zata: EHADİYET, ismi verilir ki; bütün esma ve sıfatların hakikatini özünde toplar...

Bütün bunlar:

— «GİZLİ HAZİNE...»

Tabiri kullanıldı... Hepsi de, kemâl derecesindedir; noksanı yoktur...

Aynı zamanda: Bu, Hakkın zatına has bir kemaldır...

İşbu zat? kemâl ise... bütün esma ve sıfatların kemâ! derecesinde ki durumları ile zuhur bulmalarını gerektirdi...

Ama, halk mazharlarında... Âlemin tecelligâhında...

Durum ki, anlatıldığı gibidir.. Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

— Onlara, zahir ve batın nimetlerinin kisveleri ile zuhur ettim... Ama, bir sevgi şeklinde...

Zira bunlar, mücmel olarak, umuma ve havasa marifet duygusu verir...

İşte... bundan sonradır ki: Fitrî istidadları ile, anlatılan yoldan beni bildiler...

İşbu yüce ve üstün mananın müşahedesini babındadır ki; bir Âyet-i Kerimede, Resulüallah S.A. Efendimize şöyle buyruldu:

— «**Şüphesiz bil ki: ALLAH'tan başka ilâh yoktur...**» (47/119)

Burada, Resulüallah S.A. Efendimize, bir ilim deryasının kapısı aralanıyor...

Bu, ona göredir... bir de, ilmî varislerine... başkalarına değil...

Gerçek şudur ki: Esmâ ve sıfatları cami olan üluhiyet ilmi, ancak yüce birliğe erene, ilk berzah makamını bulana verilir... Anlatılan makama ise., tam olarak, ancak Resulüallah S.A. Efendimiz vâsıl olmuştur...

En doğrusunu, Allah-ü Taâlâ bilir...

Yirmialtıncı Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Allah-ü Taâlâ'dan naklen rivayet ederek anlatıyor:

- «Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

- Beni, ne yerim aldı; ne de semam...

İâkin beni: Mümin, TAKÎ, NAKÎ, VERA' hali sahibi kulumun kalbi aldı...»

Görüldüğü gibi, bu da Kudsî bir Hadis-i Şeriftir.. Şöyle manalandırmak mümkündür:

—Ben, küllî olan esma ve sıfatımın bütün cihetinden tecelli etmedim...

Yani: Hiç bir yere...

Ancak, kemal durumuna bağlı bulunan ve... dolayısı ile, bana izafeti olan kulum müstesna.., Bana tecellimi yaparım...

Bu Hadis-i Şerifte, bazı kelimeler geçti ki; onları biraz açmak icab edecek...

Sırası ile onlar: TAKÎ NAKÎ, VERA' kelimeleri idi...

TAKÎ: İki yönlü isimlerden bilhassa ibadetle ilgili yönü ile olup kalmaktır.. Diğer yönü ile değil...

NAKÎ: Çoğunluğu ile ilâhî isimleri müşahede etmektir...

Yukarıda, zımnen anlatılan, iki yönlü isimlerin birbirinden ayrı bazı imtiyazları vardır...

Bilhassa, ibadetle ilgili kısma verilen imtiyaz bir başkadır...

VERA': Masivayı bırakıp zat-ı ilâhî'de olmaktır... Ama, onun gayrından fena bulmak sureti ile...

Bütün bu manalara şu Âyet-i Kerime işaret etmektedir:

— **«Biz, emaneti, semalara, yere, dağlara arz ettik... ama, onu almaktan çekindiler., ondan korktular..»**

... Ve sonunda onu, insan yükledi..

Ama, bir ZALUM ve CEHUL olarak...» (33/72)

Yukarıda geçen Âyet-i Kerimenin tefsirini yapmak ve onda geçen, bazı kelimeleri açıklamak gerekecek...

Adı geçen kelimeler: EMANET, ZALUM ve CEHUL, kelimeleridir...

Şöyle ki:

EMANET: Burada tecellinin kabulü manasındadır.. ama, ilk tecelliyi... her şekli ve tümü ile...

Bu emaneti almayanlar için:

«Ama, onu almaktan çekindiler... ondan korktular...» (33/72)

Buyuruldu..

Bunun sebebi: Ancak onun tam zuhurunu göstermekten yana bir kabiliyete sahip olmayışlarıdır...

Bir de o âlemin hakikatma tam olarak uymayışlarıdır...

Bir de o âlemin hakikatma tam olarak uymayışlarıdır...

Sonra, şöyle buyuruldu:

— **«Onu, insan yükledi..» (33/72)**

Sebebine gelince: Kabiliyeti kemal derecesinde olup uyuşu tamdır...

Çünkü, onun vasıfları arasında şunlar vardır:

ZALUM: Bu, insanın, nefsinin ifna edişini anlatır..

CEHUL: Herşeyden geçtiği için, Hakk'ın zatından gayrını bilmez...

Bu manaları anla...

Yirmiyedinci

Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Rabbından hikâye yollu şöyle anlatıyor:

- «Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

- Beni bilen taleb eder...

Beni taleb eden bulur...

Beni bulan sever..

Beni seveni öldürürüm...

Bir kimseyi Öldürürsem... diyeti bana düşer...

Bir kimsenin diyeti bana düşünce, onun diyeti, bizzat ben olurum...»

Görüldüğü gibi, bu Hadis-i Şerif de kudsîdir...

Özellikle, marifete işaret edilmektedir...

Biz de, o yoldan gideceğiz...

Bilesin ki: İlâhî marifet iki kısımdır...

Biri, **marifet-i zat...** öbürü de, **marifet-i sıfat...**

Marifet-i Zati: Mutlak ehadiyeti cihetinden bilmek mümkün değildir.

Marifet-i Sıfat'a gelince... onu bilmek mümkündür...

Buna göre, marifet, talebi gerektirir...

Taleb ise... bulmayı icap ettirir... Bulmak da, sevgiyi gerektirir., sevgi de ölümü...

İşbu ölüm, fena halidir...

Ölüm ise... diyeti icap ettirir... Diyet ise., ancak, akli başında olana ödettirilir...

Gerçekten, öldürülenin diyeti, ancak, öldürendir... Özellikle bu manaya şu Âyet-i Kerime işaret etmektedir:

— **«Bir kimse, Allah'a ve Resul'üne doğru yola çıkar da, sonra ölürse... onun ecri Allah'a kalır...»** (4/100)

Yani: Zatı ile ona beka verir...

Çünkü bu manada, katil maktulün aynıdır...

Hakikat değişmez... Zira, hakikat birdir...

Kesrete gelince... o, birtakım akli, vehmî ve izafî nisbetler-den ibarettir.. Keşif ehli zatlara göre, bunlara itimad yoktur....

Anlatılan manaları, bir irfan sahibi, şu şiiri ile dile getirmektedir:

Devamlı onunum, o da artık benimdir,

İki zat arasında fark yok, sevgilimdir...

Yirmisekizinci

Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Allah-ü Taâlâ'dan naklen şöyle anlatıyor:

- **«Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:**

- **Kendilerine farz kıldığım ibadetlerin edasında olduğu kadar, hiç bir şeyde bana yaklaşanlar yaklaşamazlar...**

Gerçekten bir kul, bana nafilelerle de yaklaşır..

Böylece, bana yaklaşanı severim...

Sevince de, kulağı olurum... eli olurum., dili olurum..

Böyle ki oldum: Benimle iştir., benimle görür., benimle konuşur... benimle tutar., benimle yürür...»

Bu da, kudsî bir Hadis-i Şeriftir..

Bilhassa, Hakka yakınlığına işaret edilmektedir...

Biz de, bu yoldan manaya gireceğiz...

Bilesin ki: Allah-ü Taâlâ'ya yakınlık, iki kısımda mütalaa edilir...

BİRİNCİSİ: Farzların edası sureti ile olur... Bu yaklaşıma verilen isim budur...

Bunun, meczub olan salikin yolu ile ilgisi vardır...

Buna bir başka isim daha verilir ki; şöyledir: Zatî fena halini tazammun eden, bir mahub yolu...

Böyle bir yola giren, Hakk'ın kulağı olur... gözü olur...

Nasıl ki, namaz da:

— Allah hamd edeni işitti...

Denir... işiten kimdir?... Söyleyen kuldur ama...

Bu mana, müessirle esere geçişe bir delildir...

İKİNCİSİ: Nafilelerle olan yakınlıktır...

Burası, meczub salikle ilgibi bir yoldur...

Sonra... sıfatlarda fena bulmayı gerektiren, sevenin yolu olaraktan da ad verilir...

Nasıl ki başta:

— «**Onun kulağı olurum...**»

Buyurdu... Ki bu durum: Eserden müessire istidlal sayılır... Burada, şöyle bir soru sorabilirsin:

— Gözün ve kulağın o oluşu, yukarıda da anlatıldığı gibi, sonradan yapılma bir şey değildir... Zatîdir... Kadimdir...

Durum böyle iken, onun oluşunu mahabbete bağlamaktaki mana nedir..?

Bu sözüne; umumiyetle:

— Evet... Diyebilirim...

Ama, dikkati başka bir yönde toplamak icab eder...

Dikkat edilirse, bu hükmün zuhuru: Salikin farzları eda ve nafile ibadet yakınlığı ile tahakkuk ve tahaliuk edişinden sonra oluyor...

Salik, nefsin perdeleri ile perdelidir... Farz ve nafilelerin edasında tahakkuk edince, nefsi karanlığından çıkar; ruhun ve kalbin geniş ve aydınlık sahasına girer...

İşte... Bundan sonradır ki kul: Hakkı, eşyanın aynı olarak müşahede eder...

Sonra... Sadık kulların bütün duyguları olduğunu da müşahede eder...

Şu da bir gerçektir ki: Hak, kulun suretinin ve dış yüzünün manasıdır.

Kul ise... Hakkın manasına ve batınî cephesine bir surettir...

Ehadiyet cihetine bakınca: Zahir, batının ayındır. Batın da, zahirin ayındır...

Zahir ve batın, Hakk'ın zatına ve şanına nisbetle bir suret gibidir.

Tıpkı: Yarımın, üçte birin, dörtte birin, beşte birin, bir sayısına bağlanması gibi...

Asıl kayyum odur... Bilhassa, akıl, sayı, itibarî olan şanlarda..

Yani: Tecelli ve zuhurlarda... Bu manayı anla... Mutlak Hakkı bul...

Yirmidokuzuncu Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, Allah-ü Taâlâ'dan hikâye ederek şöyle anlatıyor:

- «Allah-ü Taâlâ şöyle buyurdu:

- Bir kimse, bana bir karış yaklaşırsa., ben, ona bir arşın yaklaşırım...

Bir kimse, bana bir arşın yaklaşırsa., ben ona bir kulaç yaklaşırım..

Bir kimse bana yürüyerek gelirse., ben, ona koşarak giderim..»

Bilmek gerekir ki: Karış, arşın, kulaç, gelmek, koşup yürümek... bütün bunlar, yapma şeylerdir...

Bütün bunlar, temsilî ve tahayyül? manalardır... hakikî değildir...

Böyle buyurmakla, Allah-ü Taâlâ kula, kat kat sevap vereceğini, ona ameli mikdarınca, iyilikte, ihsanda bulunacağını anlatıyor...

Kaldı ki burada yakınlık, manevîdir... maddî değil... bir yere de bağlı değildir...

Burada, Hakk'ın yakınlığı, kulun yakınlığından önce gelir...

Halbuki, zatına yakınlık, muvaffakiyet işi, Allah'tan Allah'adır... Bu bir önceliktir... Ama, buradaki önceliği, bir başka yoldan almak icab eder... Bilhassa, amale mükâfat verme yönünden...

Hatırda tutulmalı ki: Amel, mükâfattan önce Allah'tan Allah'adır... Bu bir önceliktir... Ama, burada ki önceliği, bir başka yoldan almak icab eder... Bilhassa, amale mükâfat verme yönünden...

Hatırda tutulmalı ki: Amel, mükâfattan önce gelir...

Bilesin ki!..

Hakka yakınlığın beş mertebesi vardır...

Şöyle ki:

a) **Nefs'in yakınlığı...**

b) **Kalb'in yakınlığı...**

c) **Sırr'ın yakınlığı...**

d) **Ruh'un yakınlığı...**

e) **Hakk'ın Ehadiyet yakınlığı...**

Bilhassa, ehadiyet yakınlığı, bütün mertebeleri kendinde toplar...

Şimdi, yukarıda toplu sayılan yakınlık mertebelerinin tafsiline geçelim...

Şöyle ki:

a) **Nefsin yakınlığı...**

Bu, onun itaat ve ibadet görevlerini yapmasına bağlıdır..

Bu makamda, Hakk'ın kuluna yakınlığı merhametidir... şefkatidir...

b) Kalb'in yakınlığı...

Kalbî ve içten emallere dalmasına bağlıdır...

Bu ise, pek kolay değildir... Dünya ehlinden kopmak icab eder...

Bu makamda, Hakk'ın yakınlığına gelince... ilim, hikmet ve ilham çeşidinden şeyleri, kuluna vermesidir... ana bağlanmasıdır...

c) Sırrın yakınlığı...

Bu da, onun hakikî keşiflere dalmasına bağlıdır... Bu ise... ancak tecelli ile hâsıl olur... Asıl tecelli de, Hakk'ın yakınlığı da budur...

d) Ruh'un yakınlığı...

Bu mertebeyi de, kısmen kalbin; kısmen de sırrın yakınlığı gibi bilmekte bir mahzur yoktur...

e) Bir de, Hakk'ın ehadiyet yakınlığı...

Daha önce de, anlatıldığı gibi, bu anlatılan, bütün mertebeleri özünde toplar...

Bu mertebe, kul için tam yokluk mertebesidir... Ne varsa... özünde toplar...

Hakk'ın zat, sıfat, bir de e'âl tecellilerinin temiz, seksiz, aydınlık tenzihleri altında...

İşbu hal içinde kul: Zat, sıfat ve fiil olarak tam küllî ve tek birliğe doğru yol alıp kendinden geçer... Fena bulur...

Bu kudsî makamda, Hakk'ın kula yakınlığına gelince...şöyle anlatabiliriz:

— Onu...

Kendi bekası ile baki kılar...

Kayyumiyet sıfatı ile kaim kılar...

Hayatı ile ona hayat verir...

Kudreti ile kudrete erdirir...

İradesi ile, dilek sahibi eyler...

Kelâmı ile konuşturur...

Hâsılı: Onu, bütün esma ve sıfatını özünde bulan yapar...

Hulâsa: Zatı ile, zatı için ve zatında zahir olur...

Yani: Okul...

Şimdi, bu Hadis-i Şerife, bir başka manada şerh yapmak icab edecek...

Âdetâ, yüce ALLAH şöyle buyurmaktadır:

— Her kim bana, yani: Küllî, toplayıcı olan huzuruma, ruhanî, yani: Batınî, cismanî, yani: Zahirî vasıf taşıyan bütün duyguları ile yaklaşırsa...

İşte...

Böyle birine, bütün esma ve sıfatımla tecelli ederim... Hem lutfâ ait olan Cemâl sıfatları ile... Hem de, Celâl tarafında bulunan kahir sıfatları ile...

Ama, bir kimse...

Anlatılan gibi değil de, bazı mertebeleri ile, yani: Bazı duyguları ile bana yaklaşırsa.,

buna da, bazı esma ve sıfatımla tecelli ederim...

Bu da, ancak onun yaptığına kat kat sevap vermek sureti ile olur...

Meselâ: Birden yedi yüze kadar... Veya daha fazla...

Veren ALLAH'tır.

Otuzuncu Hadis-i Şerif

RESULULLAH S.A. Efendimiz, şöyle buyurur:

— «**Misafire ikram ediniz. İsterse kâfir olsun..**»

Bilmem gerekir ki: Kula isabet eden kötülüklerden hangisi olursa, olsun; o Hakk'ın misafiridir...

Özellikle, hastalıklar... Kula gereken, ona ikram etmektir...

Ona yapılan ikram cümlesindedir ki; Mecburî bir durum olmayınca, ilâçla def etmeye çalışmamalı...

Zira, ilaçla o hastalığın giderilmesine çalışılsa dahi, ancak Allah'ın takdir ettiği zaman gider...

Böyle bir durum ise... kulu, Allah'ın gözünden düşürür... ALLAH korusun..

Burada, Resulültah S.A. Efendimiz:

— «**İsterse, kâfir olsun..**»

Şeklinde bir tavsif yaptı... Burada ki kâfir bir manaya göre:

— Kapalı.. Gizli...

Demeğe gelir...

Çünkü bu misafirin gelişi çoğu zaman saklı, kulun idrâkin kapalı durur.

Şayet geleni kabul eder, razı olur; Allah'a dönerse... Perdeler açılır..

Kul ise., bu durumda, işin sırrına vâkıf olur.

Otuzbirinci Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, şöyle buyurur:

— «**Şam, yüce ALLAH'ın yer hazinelerinden bir hazinesidir..**

Kullarını orada saklar..»

Bilesin ki, burada Şam, zat-ı ilâhî şehadetinin kemâl derecesidir...

Yer ise.. Bu yer kabında saklıdır... Ki o: HakTaâilâ'nın yüce varlığıdır.. İşbu mana icabıdır ki:

— Şam, öyle bir şeydir ki: Zat şehadetinin kemâl derecesi sayılır...

Gizli hazine ise..bu yerde saklı durur...

Diyoruz..

Tam bir şehadet halinde zuhur edince ona:

— Vacib yüz...

Adı verilir...

Allah-ü Taâlâ, esma ve ahlakı ile, gizlediği âbid kullarını ise... bu yüzde saklar..

Cümle esma ise... neticede, Hakk'a dönecektir...

İşbu mana, şu Âyet-i Kerimede ki mananın hakikatlerini anlatır:

«O nun veçhinden - yüzünden - başka her şey helak olacaktır..

Hüküm O nundur.. O na döneceksiniz..» (22/88)

Otuzikinci Hadis-i Şerif

RESULULLAH S.A. Efendimiz, şöyle buyurur:

— **«ALLAH'ın nehri geldiği zaman, İsa'nın nehri batıl olur..»**

Bilsin ki, burada:

— **«ALLAH'ın nehri..»**

Cümlesinden murad, Hakk'ın veçhinde ki baki nur'un zuhurudur..

Bu durumda, Hadis-i Şerife verilecek mana şöyle olur:

— Ruh, cem kaynağından inip ayrıntılı mevcudlara dağılınca, ALLAH'ın yüzünde ki baki nur, bütün eşya da zuhur eder. İzafî bir ruhla kalan bir başka şeye ihtiyaç kalmaz...

Bu manayı anla...

Otuzüçüncü Hadis-i Şerif

Bir gün RESULULLAH S.A. Efendimize, şöyle soruldu:

— **Allah-ü Taâlâ, yeri ve semaları yaratmadan önce neredeydi..?**

Resulüllah S.A. Efendimiz, bu soruyu şu şekilde cevaplandırdı:

— **«RABBİMİZ, BİR AMA'DA İDİ...»**

Burada AMA'dan murad, zati mahiyetin aynıdır...

Yani:

Kendisi...

Yani:

Kendisi, kendisine yeter...

Yani:

Başka bir yere ihtiyacı yoktur...

Otuzdördüncü Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, şöyle buyurdu:

— «Mümin, Allah-ü Taâlâ'nın nimetlerine bir konuktur..»

Burada, iradesinden geçen mümin kul anlatılmaktadır...

Bu, o mümindir ki: Allah-ü Taâlâ, onu zatından sıfatı makamına geçirdiği zaman, doğruca, ALLAH'ın arzusuna tabi olur...

Artık onun nefsanî arzuları olmaz...

Çünkü, onun kendisine mal edeceği iradesi gayrı kalmamıştır.

Otuzbeşinci Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, şöyle buyurdu:

— «Dünya sevgisi, her hatanın başıdır..»

Burada anlatılan dünya, kulun nefsi yönünden tayin ettiği şeylerdir.. Onun benliğidir. Sonra...

Hakk'ın zatına yabancı sayılanlara iltifattır..

Bunlardan hangisi olursa olsun; bir tanesi dahi mü'minde olsa., o, dünyayı seven biridir..

Bu da isbat eder ki:

— «Dünya sevgisi, her hatanın başıdır..»

Böyle olan bir kimse...

Kendisi için bir ulvî zuhurata sahip olamaz..

Keza, başkaları için de bir zuhurat sahibi değildir.

Otuzaltıncı Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, şöyle buyurdu:

— «Sefere çıkınız, sıhhate erer ganimet bulursunuz..»

Burada anlatacağımızı, iyi bilmen ve öğrenmen gerekir...

Sefer: Nefsanî karanlıktan çıkmaktan ibarettir..

Sıhhat: Hayret ve şaşkınlık halinden safaya kavuşmaktır..

Ganimet: Nefse ve onun arzusuna galip gelmekten ibarettir..

Otuzyedinci

Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, şöyle buyurdu:

— «Ziyaretin hayırlısı ziyaret edilenin yok olmasıdır..»

Burada şu anlatılmak istenir:

— Hayy olan Hakk'in nüzulünde ki hayir, Rabbin veli kula tecellisinde ki bereket; gerek tecelli, gerekse nüzul anında o veli kulun yok olmasındandır..

Bilesin ki: Yüce Rabb, hayat denizini ve tecellisi yaymıştır..

Bu durum: Zatin, cem kaynağından gelip, bütün eşyayı sarmasından ibarettir..

Bu manada olarak, Hak Taâlâ, sevgili bir kulun ziyaretini dileği zaman, zatin cem alemi olan yüce mekandan göçüp imtina mekanına gelir...

Ama, beka üzerine. Ve ona böyle bir gelişi ile.. arada ona, yabancı kalmaz.

Otuzsekizinci

Hadis-i Şerif

RESULULLAH S.A. Efendimiz, şöyle buyurdu:

— «Kulun, Rabbina en yakın olduğu am, secde anıdır.. »

Şunu bilmelisin ki:

Secde eden, secde ettiği zaman, varlığı cem kaynağından alıp, ayrıntılı aleme yaymaktadır..

Yani...

Yalnızlıktan çıkıp, bütün kainatla bir bağlantı kurmaktadır...

Amma, kurabilirse... Secdesini tam yapabilirse...

Şunu da bilesin ki:

Bir kul... vakta ki, Hak Taâlâ onu yokluktan varlığa çıkardı.. böylece o: Yüce Hak'tan uzaklaştı...

Peki, bu durumda, kulun cem aleminden ayrılıp yaygın bir varlığa geçtikten sonra, Rabbına yakınlığı nasıl olacak..?

Evet, nasıl olacak ki?.. Tekrar eski yerine gidebilsin..

İşbu gidiş, ancak şu şekilde olabilir: Hak'ın, esma, sıfat, ahlak ve âyetlerine uygun bir şekilde dağıtıktan sonra olabilir..

Bu da ancak, secde de olabilir... Manasını anla!.

Otuzdokuzuncu Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, şöyle buyurdu:

— «İşlerde şaşırırsanız, kabirler ehlinden yardım isteyiniz..»

Şunu bilmelisin ki: Bir velî kulun yetişmesi tam olunca, aziz ve celil olan Rabb oraya konuk olur..

.. Ve o velî'n kalbi, Rabbin kabri olur.. İşbu kulun benzerleri, kabirler ehlidir...

Durum böyle olunca, anlatıldığı gibi bir zattan, din ve Dünya işinde şaşırın biri, yardım taleb ederse...onun yardımını görür...

Ve., o zat, o darda kalan kulu zor durumundan kurtarır.. Bu manayı anla!

Kırkıncı Hadis-i Şerif

RESULÜLLAH S.A. Efendimiz, şöyle buyurdu:

— «Bir kimse.. Allah-ü Taâlâ katındaki mezilesini bilmek istiyorsa., yüce ALLAH'ın kendi yanındaki menzilesine öğrensin..

Çünkü Allah-ü Taâlâ kula vereceği dereceyi, kulun kendi nefsinde onun için verdiği derece üzerinden tayin eder..»

Bilesin ki:

Bu Hadis-i Şerifte Hakka izafe edilen nefis, yüce Hakkın zatıdır...

Burada, zata nisbetle nefis ikinci mertebede sayılır..

Kula izafe edilen nefis ise., nübüvvetin kendisidir... Nübüvvet nefsi ise... velayet nefsidir..

Bu da, velayet nefsine göre, ikinci mertebe sayılır... Velayet ise... nefsin özüdür..

... Ve burada velayet, mücerred zat-ı ilâhî'de ikinci mertebe sayılır.

Hadis-i Şerifte geçen:

— «**Menzile..**»

Kelimesinin manası, zat-ı ilâhîye ait arzunun tafsilidir., yayılışı ve dağılışıdır..

Zat-ı ilâhî'nin muradı ise., zuhurdan sonra, marifetin husulüdür..

Bu manaya ise., şu kudsî Hadis işaret etmektedir:

«**Ben, gizli bir hazine idim., bilinmemi istedim..**»

Burada geçen:

— «Kul..»

Kelimesinden murad ise... fûrkanî bir akıldır..

Yani: Her şeyi ayırd etme kabiliyetine sahip olan nefis..

Ve... Bu: Zatından hâsıl olan bir isimdir mevlânın..

Kul, yüce Hakkı, kendine göre bir menzileye yani dereceye indirir..

İşbu derece, nübüvvet derecesidir...

Burası, aynı zamanda bir bağlantı merkezidir..

Yani:

— Hakkın cem kaynağından nüzul edip, bu varlıklara tecelli ile dağılışı..

Demektir..

Buradan da, beka makamına çıkış sağlanır..

Bir başka manaya göre: Devr-i daim..

En doğrusunu, Allah-ü Taâlâ bilir...

ALLAH'ım, efendimiz Muhammede salât eyle...

Keza, bütün âline ve ashabına da..

İşbu salât, yer ve semalar baki kaldıkça sürsün..

Ey merhametlilerin en merhametlisi.. AMİN!..

Tercümenin bittiği tarih:

19 Ramazan 1389

27 Kasım 1969

Bostancı / İstanbul

Abdülkadir AKÇİÇEK